

radě bylo by třeba zabezpečiti provedení takového nového zákona odstraněním hermetických závěrů kolem jednotlivých domácností, v nichž se takto stále udržuje kus Metternichova Rakouska. Tak, jak rozšířením kompetence byly živnostenské soudy přeměněny v soudy pracovní, tak bylo mož-

né vytvořením pracovních inspektorátů z dosavadních inspektorátů živnostenských získati ty veřejné orgány, které by bděly nad dodržováním nového právního stavu ve služebních poměrech pomocníků a pomocnic v jednotlivých domácnostech.

JAROMÍR HLAVÁČEK:

Přehled judikatury pracovního práva za rok 1932.*)

A. Služební smlouva.

I. Všeobecná ustanovení.

1. Pojem.

(1) Pokud při smlouvě, již byl někdo pověřen generálním rozprodejem zboží vyrobeného v továrně druhé smluvní strany za prodejní provisi a za určité procento z obratu, nešlo o smlouvu služební, nýbrž o smluvní poměr samostatného podnikatele (obchodního agenta), jenž nebyl povinen vydati se na obchodní cesty v době určité druhé smluvní stranou a jeho zdráhání se vyhověti tomuto příkazu vůbec i při vhodných vzorcích i přiměřených cenách neopravňovalo druhou smluvní stranu k jednostrannému zrušení smlouvy. (PP 424, Váž. obč. 11.768.)

(2) Tím, že se zaměstnanec, uzavíraje soukromoprávní služební smlouvu se státem, podrobil ustanovením služební pragmatiky, pokud tímto zákonem byly určeny závazky (povinnosti) státním zaměstnancům, nebyla nikterak dotčena povaha jeho služebního poměru, jenž zůstal poměrem soukromoprávním, a jest zaměstnanec oprávněn domáhati se přímo u řádného soudu svých nároků ze služebního poměru. (PP 487, Váž. obč. 12.073.)

2. Kolektivní smlouva.

(3) Individuální úmluva zaměstnavatelova se zaměstnancem o úpravě jeho služebních poměrů a požitků je zásadně dovolena, třeba se odchyluje ve prospěch zaměstnavatele od kolektivní smlouvy. (PP 426, Váž. obč. 11.822.)¹⁾

3. Odměna.

(4) Nárok na diety není nárokem na odškodnění. (PP 487, Váž. obč. 12.073.)

(5) Zaměstnanec nemůže se domáhati na zaměstnavateli náhrady škody proto, že prý byl za své služby nedostatečně placen, takže trpěl podvýživou, a že se ve službě přepracoval, nebyly-li na něm žádaný pracovní úkony nad míru stanovenou předpisy pro službu. (PP 495, Váž. obč. 12.103.)

4. Naturální byt.

(6) Na naturální byty se zákony na ochranu nájemníků nevztahují. (PP 507.)²⁾

(7) Proti vrácení naturálního bytu nemůže jeho uživatel uplatňovati zadržovací právo. (PP 427, Váž. obč. 11.773.)³⁾

(8) Obdržel-li horník byt, jenž byl zřízen při podniku pro jeho zaměstnance, jen jako činný zaměstnanec, a nebyla-li s ním uzavřena nájemní smlouva, šlo o byt naturální, jímž je byt,

ježž ponechává zaměstnavatel svému zaměstnanci po dobu trvání služebního poměru za úplatu na účet mzdy. Lhostejno, že zaměstnanec platil za poskytování bytu určitou úplatu, byla-li úplata placena na účet mzdy. Naturální byt nepozbyl této své povahy ani tím, že po skončení služebního poměru byl v něm zaměstnanec nějaký čas prozatímně ponechán na určitou dobu, nebyla-li uzavřena nájemní smlouva. Nebyl-li uživatel bytu v době, kdy byla podána žaloba o jeho vyklizení, ve službách majitele domu, nýbrž provisionistou, nebylo k vyklizení jeho třeba souhlasu dobročinné komise ve smyslu zákona ze dne 25. února 1920, čís. 144 Sb. z. a n., a nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 454 Sb. z. a n. (PP 367, Váž. obč. 11.344.)⁴⁾

5. Dovolená.

(9) Zaměstnanci je ponecháno na vůli, chce-li se domáhati dovolené. Zaměstnanec pozbývá nároku na dovolenou, neuplatní-li právo na ni v tom kterém služebním roce (jestliže ji bez důvodu nenastoupil). (PP 339.)⁵⁾

6. Ochranná péče.

(10) V Čechách nejsou přímo předepsána ochranná opatření ohledně kruhových pil, používaných pro soukromou potřebu hospodářství. Přes to, že kruhová pila nebyla opatřena ochranným opatřením, není zaměstnavatel povinen k náhradě škody, byl-li zaměstnanec poraněn tím, že se při řezání smeklo dřevo, patrně když přišla pila na suk. Šlo o náhodu a zaměstnavatel by ručil podle § 1311 obč. zák. za újmu, která by nebyla nastala, kdyby byla kruhová pila dostatečně opatřena. Důkaz o tom přísluší poškozenému. (PP 496, Váž. obč. 11.985.)⁶⁾

7. Zrušení smlouvy.

(11) K účinnosti výpovědi není třeba, aby byly zaměstnanci zároveň oznámeny všechny její důvody, nezavázal-li se zaměstnavatel k tomu, že při výpovědi oznámí zaměstnanci, proč mu ji dává. Z toho, že se zaměstnavatel zavázal, že zaměstnanec nevypoví bez zvláště důležitých důvodů, neplyne jeho povinnost, aby tyto důvody hned při výpovědi zaměstnanci oznamoval. Stačí, prokáže-li se teprve ve sporu, že tu v době výpovědi zvláště důležité důvody skutečně byly. Okolnost, že zaměstnavatel, davší výpověď, nevyčkal uplynutí zákonné výpovědní lhůty a propustil zaměstnance ihned, nemá o sobě v zápětí bezúčinnost výpovědi. Výpovědi se zrušuje služební poměr a propuštění před uplynutím výpovědní lhůty opravňuje zaměstnance jen k tomu, aby požadoval na zaměstnavateli plat,

*) Srov. k tomu: »Přehled« za rok 1930 v roč. X., str. 57, 71 a »Přehled« za rok 1931 v roč. XI., str. 78, 93.

1) Prejudikatura Váž. obč. 5479.

2) Prejudikatura Váž. obč. 1586, 5906, 6585, 7043, 7400, 10767, 10897; P. P., roč. VIII., str. 41, a dále č. 266, 284.

3) Prejudikatura Váž. obč. 9718, 10349, P. P. 236.

4) Prejudikatura Váž. obč. 4840, 6560, 10767, P. P. 266. Váž. obč. 5992.

5) Prejudikatura Váž. obč. 11163, P. P. 322.

6) Prejudikatura Váž. obč. 10183.

kteř mu přísluší za celou výpovědní lhůtu. (PP 486, Váž. obč. 12.005.)⁷⁾

⁽¹²⁾ Ustanovení § 155 zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n., nelze použít, byla-li zaměstnavatelem dána zaměstnanci výpověď před počátkem léčení ve smyslu § 154 zák. K vyloučení výpovědi nestačí, že byla podána žádost o pojištěncovo ústavní léčení. Nelze tu použítí odchylného nového ustanovení speciálního zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n. (PP 430, Váž. obč. 11.704.)

⁽¹³⁾ Nároky podle §§ 1162 a) a 1162 b) obč. zák. jest uplatnití ať žalobou o plnění, nebo, pokud nejsou splatné, žalobou o určení do šesti měsíců od zrušení služebního poměru (§ 1162 d) obč. zák., jinak uhasnou. (PP 384, Váž. obč. 11.467.)

⁽¹⁴⁾ K nároku neprávem propuštěného člena závodního výboru nevztahuje se předpis § 1162 d) obč. zák., nýbrž platí o něm ustanovení § 1486, čís. 5 obč. zák. (PP 394, Váž. obč. 11.516.)⁸⁾

⁽¹⁵⁾ Třeba se služební smlouva měla podle svého doslovu původně prodloužit jen na jeden rok, prodloužila se za týchž podmínek i na další léta, bylo-li ve služebním poměru oběma stranami pokračováno v témže rozsahu a způsobu, jako za platnosti původní smlouvy. (PP 487, Váž. obč. 12.073.)

8. Vysvědčení.

⁽¹⁶⁾ Vysvědčením o druhu služby nepřiznává se ani hodnost, ani titul, nýbrž účelem jest, aby z něho bylo lze seznati, jakého druhu a jaké povahy byla skutečná zaměstnancova činnost v zaměstnavatelově podniku. Vysvědčení o činnosti zaměstnancově se řídí pracemi skutečně jím konanými. (PP 467, Váž. obč. 11.627.)

II. Živnostenská pomocníci.

⁽¹⁷⁾ K neoprávněnému zanechání práce podle § 82 f) živn. řádu stačí, odepřel-li zaměstnanec bezdůvodně třebas i jen jednou vykonatí určitou práci. Zaměstnanec není oprávněn, aby odpiral výkon práce, kterou jest podle pracovní smlouvy povinen konatí a která mu byla přidělena, jen proto, že není srozuměn s tím, jak tato práce má býti odměněna. (PP 429, Váž. obč. 11.863.)

⁽¹⁸⁾ Důvody propuštění nejsou v § 82 živn. řádu uvedeny výčetmo, nýbrž pouze příkladmo. Důvodem propuštění podle § 82 živn. řádu jest každý důvod, který se vahou a důležitostí některému z důvodů tam výslovně vyjmenovaných vyrovná anebo ještě ho předčí. (PP 372.)⁹⁾

⁽¹⁹⁾ Zaměstnanec ustanovený pro vyšší úkony služební podle § 101, odst. 3., živn. zák. není členem pomocnického shromáždění příslušníků společenstva, jehož členem jest zaměstnavatel. (PP 509, Boh. A 10.223.)

⁽²⁰⁾ Byla-li učební smlouva neplatná, an zaměstnavatel nebyl vůbec oprávněn učiti určitému řemeslu, nebyla platná ani v části, podle níž měl učen pracovatí zadarmo, a jest učen oprávněn domáhati se na zaměstnavateli odměny. (PP 366, Váž. obč. 11.314.)

⁽²¹⁾ V rámci řízení podle III. hlavy živn. řádu mohou býti předmětem kontradiktorního jednání a úředního rozhodování jen otázky, které souvisejí příčinně s působením provozovny na okolí, nebo s účinky, jež má zaměstnání v provozovně na život a zdraví zaměstnanců. Živn. úřad je povinen přihlížeti také ke stabilitě po-

zemku, a to s hlediska bezpečnosti a zdraví zaměstnanců. (PP 362, Boh. A 9636.)

III. Obchodní pomocníci.

⁽²²⁾ Je ponecháno především dohodě stran, aby stanovily dobu nastoupení dovolené (§ 17 zák.) se zřetelem na dobu průměrnou provozovacím poměrům, a to včasné — to jest v průměrném čase před poskytnutím a nastoupením dovolené. Nedohodnou-li se strany o době nastoupení dovolené, je stanoviti čas nastoupení dovolené soudem se zřetelem k zvláštním poměrům toho kterého případu tak, aby sicé především byly chráněny zájmy provozu podniku, ale aby zároveň bylo dbáno i toho, že dovolená má poskytnouti zaměstnanci možnost, aby se zotavil. (PP 386, Váž. obč. 11.574.)

⁽²³⁾ Jednání, které činí zaměstnance nehodným důvěry zaměstnavatelovy (§ 27, č. 1, zák. o obchod. pom.), nemusí mu býti zvlášť zakazováno. Čím důležitější a odpovědnější je služební postavení zaměstnancovo a čím větší je důvěra zaměstnavatelem mu věnovaná, tím větší je povinnost zaměstnancova udržeti si důvěry zaměstnavatelovy. — Důležitým důvodem k předčasnému propuštění podle § 27, č. 1, zák. o obch. pom. je uveřejnění článku v jiném časopise, v němž redaktor svůj vlastní list a jeho politický směr napadne. (PP 340, Váž. obč. 11.509.)¹⁰⁾

⁽²⁴⁾ Byla-li smluvena výpovědní lhůta, zaměstnavateli však ponecháno právo ještě před uplynutím výpovědní lhůty smlouvu zrušití proti zaplacení smluveného odbytého, aniž by důvod k okamžitému propuštění musil býti soudem zjištěn, platí také pro takovýto nárok na odškodnění šestiměsíční prekluzivní lhůta § 25 zákona o obch. pom., resp. § 25 zákona č. 244/22. (PP 401.)

⁽²⁵⁾ Žalobě o vyúčtování zisku k vůli výpočtu smluvního nároku na podíl na zisku (na tantiemu) ve smyslu § 14 nelze vyhověti, je-li nárok na tantiemu již promlčen (§ 1486, čís. 5, obč. zák.). (PP 461, Váž. obč. 11.952.)

IV. Zemědělská zaměstnanci.

⁽²⁶⁾ Služební poměr zaměstnanců podniku »Státní lesy a statky« je soukromoprávní. (PP 425, Boh. A 10.010.)

⁽²⁷⁾ Služební poměr zaměstnanců na státech nálezevších členům býv. rodiny panovnické býl poměrem soukromoprávním a nepozbyl této právní povahy ani důsledkem zákona č. 354/1921 Sb. při převzetí statků těch státem. (PP 440.)

⁽²⁸⁾ Třebas byl statkový úředník propuštěn ze služby bezdůvodně, má podle § 32 zákona ze dne 15. ledna 1914, čís. 9, ř. zák. jen nárok na úplatu a na náhradu škody, nikoliv však na pokračování ve služebním poměru, nanejmé na další ponechání služebního bytu. (PP 435, Váž. obč. 11.773.)¹¹⁾

⁽²⁹⁾ Vyhradil-li si Státní pozemkový úřad vliv na propuštění statkových zaměstnanců, záleží na tom, zda dá Státní pozemkový úřad dodatečně souhlas k propuštění zaměstnance čili nic. Neprojevili-li souhlas s propuštěním, jest na žalobci (zaměstnavateli), aby prokázal, že propuštění zaměstnance bylo podle § 29, čís. 1, zák. odůvodněné. Výroku soudu, že tu takový důvod jest, musí se podrobiti i Státní pozemkový úřad a jeho případný nesouhlas nemůže zabrániti, aby nebylo vyhověno nároku na vyklizení natu-
rálního bytu. Neudělí-li Státní pozemkový úřad

⁷⁾ Prejudikatura Váž. obč. 3287, 7259, 7384.

⁸⁾ Prejudikatura Váž. obč. 3935, 4082, 4296, 9348, P. P., roč. IV., str. 8, roč. IV., str. 60, roč. VI., str. 74.

⁹⁾ Prejudikatura Váž. obč. 8216, P. P., roč. VII., str. 74.

¹⁰⁾ Prejudikatura 7119, 11092; P. P., roč. VII., str. 15 a dále č. 308.

¹¹⁾ Prejudikatura Váž. obč. 3071.

souhlas k propuštění zaměstnance, nemůže se žalobce dovolávat toho, že žalovaný vzal propuštění ze služeb na vědomí a zavázal se k vyklizení bytu. (PP 431, Váž. obč. 11.773.)

⁽³⁰⁾ Zaměstnanec na zabraném velkostatku nemá nároku, aby Státní pozemkový úřadk ochránil jeho služební poměru učinil dozorců opatření podle zák. č. 118/20. (PP 363, Boh. A 9597.)

V. Domovníci.

⁽³¹⁾ Úmluva, podle níž se zavázal domovník platiti z obývané místnosti nájem, jest nicotná a jest domovník oprávněn (§ 1431 obč. zák.) domáhati se na majiteli domu vrácení zaplacené činže. (PP 465, Váž. obč. 11.667.)¹²⁾

⁽³²⁾ Omezení odměny za domovnícké práce (§ 9) na bezplatné užívání bytu nepřiči se zákonu a je platné, stalo-li se písemnou dohodou (§ 15). (PP 510.)

⁽³³⁾ K povinným pracem domovníckým patří otevírání domu — po případě i v době denní, nařídil-li majitel domu, aby dům byl po celý den zavřený. (PP 510.)

⁽³⁴⁾ Práce v zahradě a donášení uhlí pro majitele domu nepatří k pracím domovníckým, které má domovník konat bezplatně; smlouva tomu se přiči je neplatná. (PP 510.)

B. Pracovní doba.

1. Washingtonská smlouva.

⁽³⁵⁾ Washingtonská smlouva (č. 80/1922 Sb. z. a n.) neplatí na území čs. státu. (PP 412.)¹³⁾

2. Rozdělení pracovní doby.

⁽³⁶⁾ Pracovní přestávky ve smyslu § 3, odst. 1., se do osmihodinné doby pracovní ex lege nečítají. (PP 342, Boh. A 9615.)

⁽³⁷⁾ Schválení příslušného ustanovení pracovního řádu báňským úřadem podle § 200, lit. c) hor. zák., č. 146/1854 ř. z., není sama o sobě překážkou okolnost, že se zaměstnavatel před stanovením pracovních přestávek podle § 3, odst. 1., se zaměstnanci nedohodl. (PP 354, Boh. A 9615.)¹⁴⁾

⁽³⁸⁾ Majiteli hor není zabráněno, aby osazenstvo rozdělil na několik směn se zvláštní dobou pracovní, zejména se zvláštním počátečním bodem pracovního zaměstnání. (PP 319, Boh. A 9616.)

⁽³⁹⁾ Předpisem druhého odstavce § 3 jest závazně stanovena minimální výměra pracovních přestávek k oddechu, kdežto jinak ponechává

zákon v prvním odstavci § 3 stanovení pevných přestávek volně dohodě zaměstnavatelů a zaměstnanců. Nedošlo-li ke zvláštní dohodě mezi stranami o pracovních přestávkách, platí jen ustanovení druhého odstavce § 3 zák. (PP 390, Váž. obč. 11.409.)

3. Práce přes čas.

⁽⁴⁰⁾ Zákon č. 91/1918 v § 6, odst. 3. a 7., odst. 4. zaručuje »zvláštní odměnu« jen za dovolené hodiny přes čas, nikoli též za práce konané proti zákazu § 1, odst. 1., téhož zákona. Zaměstnanci zbývá i v případě nedovolených prací přes čas cesta žaloby o náhradu pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatele a poškození zaměstnavovo. (PP 388.)¹⁵⁾

⁽⁴¹⁾ Zaměstnanec může požadovati na zaměstnavateli odměnu i za nedovolenou práci přes čas. (PP 343.)

⁽⁴²⁾ Novou úpravou (vzhledem k platovému zákonu ze dne 24. června 1926, čís. 105 Sb. z. a n.) služebního platu sekundárních lékařů země Moravské byly odměněny jednotně, úhrnkově veškeré jejich služební úkony, počínajíc od 1. ledna 1926, tedy i práce přes osmihodinovou služební dobu ve smyslu zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. z. a n., a byla proto při stanovení nových služebních požitků právem odpočítána naturální odměna za tyto práce. (PP 488, Váž. obč. 11.968.)

4. Odpovědnost za dodržování pracovní doby.

⁽⁴³⁾ Jsou-li členové družstva zároveň zaměstnanci družstva, dlužno na ně aplikovati ustanovení § 8 zák. č. 91/1918 o zákazu noční práce. (PP 374.)¹⁶⁾

⁽⁴⁴⁾ Podnikatel hor je vůči báňským úřadům odpovědný za dodržování předpisů zák. o osmihodinové době pracovní, třebaš jde o práce náležející sice přímo k provozu hor, avšak zadané podnikateli stavebnímu. (PP 389, Boh. A 9755.)¹⁷⁾

5. Uzavírací hodina.

⁽⁴⁵⁾ I. Stanovení uzavírací hodiny obchodů na Slovensku a Podkarpatské Rusi (zák. čl. XXXVI-1913) přísluší ministerstvu obchodu; města municipální a města se zřízeným magistrátem mohou tuto hodinu v rámci cit. zákona po slyšení obchodní a živnostenské komory upravití statutem účinným po schválení ministra obchodu. II. Čl. 2. a 3. zák. č. 125/1927 nedává politickým úřadům právo upravovati uzavírací hodinu vyhláškou. (PP 375, Boh. A 9738.) (Pokračování.)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

506.

Byl-li smlouven úhrnný plat za řádnou práci a práci přes čas, konanou za dne, nelze jim odměňovati také noční práci přes čas, která podstatně se liší od práce denní. Rozh. nejv. soudu z 22. III. 1933, č. j. Rv III 711/32-3, Soudc. listy 1114.

Žalobce nenapadl zjištění odvolacího soudu, že byl přijat do práce u žalované společnosti s měsíčním platem 650 Kč a ujednáním, že za tento plat má pracovati jako jiní dělníci, a ti že byli povinni pracovati tak dlouho, pokud jsou stroje. Podle této dohody spadá práce skutečně konaná, třebaš i přesahovala denně 8 hodin, v rozsah smluvní povinnosti. Protože žalobce ne-

tvrdí, že tento rozsah byl překročen, byla zaplacená smlouveným platem a je pak lhotejno, zda žalobce byl s tímto platem spokojen či se hlásil o doplatek za práci přes 8 hodin denně, protože vzhledem ke smlouvě nemají tyto jednostranné projevy žádného významu. To platí ovšem, pokud práce byla požadována a konána měrou a způsobem, jak tomu bylo v čase ujednání smlouvy, nikoli však i pro čas, kdy — od dubna 1928 — byla zavedena u žalované společnosti práce na dvě směny, denní a noční, protože noční práce je prací podstatně jinou než práce konaná za dne a tuto práci žalobce

¹⁵⁾ Prejudikatura 6717, 8818, 10226, 10504; P. P., roč. VIII., str. 67, 83 a dále č. 166, 228.

¹⁶⁾ Prejudikatura Boh. A 8038/29, 9062/32; P. P. 227.

¹⁷⁾ Prejudikatura Boh. A 9539. (Zadá-li podnikatel hor určitě práci, které náležejí přímo k provozu hor (hloubení větrací šachty), podnikateli živnostenskému, nezbavuje se tím své odpovědnosti naproti úřadům báňským (§ 187 zák. hor.).

¹²⁾ Prejudikatura Váž. obč. 6075, 6966.

¹³⁾ Prejudikatura 6127, 6920, 7981, 9977, 10317; P. P. 135, 191, 289, 353.

¹⁴⁾ Prejudikatura Boh. A 8064/29.